

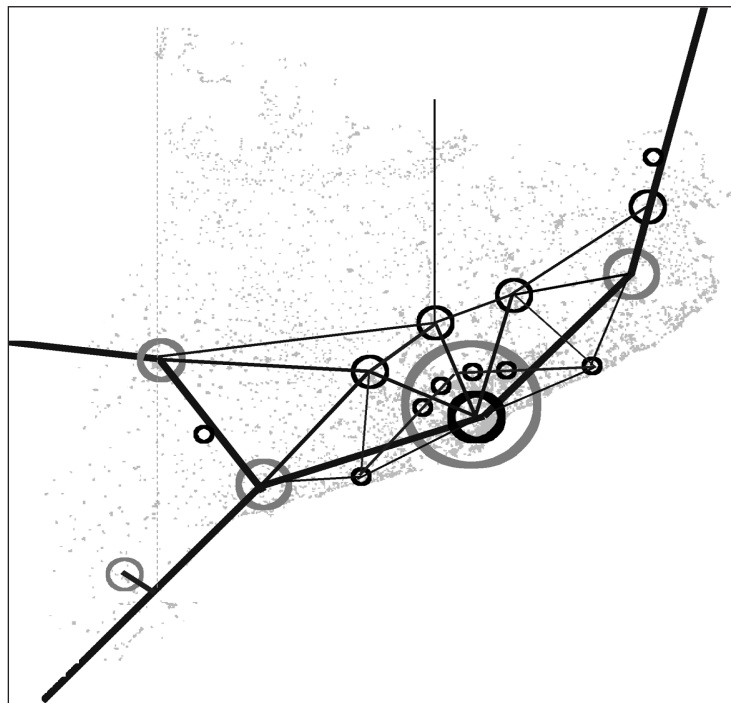
JORNADES ODECAT

Andreu Ulied

El govern del territori en el segle XXI

La simple lectura de la premsa diària mostra que cada vegada és més difícil per a les administracions públiques governar el territori. Mentre que els problemes són globals i intersectorials, i s'escapen de la jurisdicció de les administracions, els seus impactes són locals, succeeixen en un lloc i en un moment concrets, afecten persones i grups concrets. La complexitat social i territorial emergent fa que no es pugui garantir allò òptim per a tots els sectors ni per a tots els llocs permanentment, i que la qüestió central sigui, doncs, garantir un marc estable de seguretat jurídica i ambiental per a les persones i per als territoris, proposar visions estratègiques i a llarg termini per propiciar sinergies entre tots els actors, i estimular el progrés.

Al principi del segle XXI, la política territorial, feliçment renascuda després de l'anomenada *crisi de la planificació* dels anys vuitanta a Europa, s'ha de centrar a imposar estructures mínimes d'ordre global i llinars de qualitat i de seguretat en les activitats socials i econòmiques que usen i transformen, i que contínuament recreen, el paisatge. No cal dir que la separació convencional entre la política territorial (ocupació i ús del sòl) i les «sectorials» (agricultura, indústria, habitatge, transport, energia, aigua, residus...) esdevé cada dia més obsoleta. Qualsevol política sectorial té grans impactes territorials, i a l'inrevés, qualsevol política d'usos del sòl té impactes sectorials. Només des d'una aproximació sistèmica es pot entendre les interrelacions entre sectors i escales geogràfiques que es donen en el territori, i intervenir-hi. En definitiva, al principi del segle XXI és

necessari desenvolupar noves estratègies de desenvolupament territorial i fer-ho a l'escala de tot Catalunya, formulant visions culturals i polítiques per al país de la importància i del rigor intel·lectual dels que es formularen al

principi del segle XX, per exemple en el model que els noucentistes anomenaren la *Catalunya-Ciutat*. Proposar estratègies territorials concretes depassa els objectius d'aquest article, però, en tot cas, el punt de partida de qual-

sevol estratègia ha de ser el reconeixement de la complexitat territorial.

Alguns intel·lectuals, experts i polítics han començat a llançar les seves visions, des de diferents perspectives; és reconfortant, setmanes abans d'un any tan decisiu políticament com el 2003, trobar en les llibreries publicacions de tota mena en què persones de diferent tarannà s'arrisquen a posar per escrit les seves pròpies inquietuds i visions sobre el futur de Catalunya. Les visions de Catalunya més o menys formulades recentment, com la de «porta logística del sud d'Europa», «motor d'Europa» o «Barcelona capital de la Mediterrània occidental», haurien d'aprofundir-se, discutir-se a fons, en totes les seves implicacions territorials, socioeconòmiques i ambientals, contrastar-se amb el plantejament de principis del procés de l'Agenda 21 de Catalunya, en curs, amb tots els plans i els programes aprovats per les administracions els darrers mesos.

En aquest exercici caldria integrar urgentment les noves visions per al desenvolupament europeu, precisament en curs de redefinició actualment per la Comissió Europea, a les portes de la integració dels països de l'Est, per poder anticipar la posició de Catalunya enfront de la reforma dels fons estructurals i tota la política regional europea que s'anuncia a partir del 2006. En el fons, el gran repte és ser capaços de reconèixer la creixent complexitat dels problemes, generar prou coneixement per poder anticipar les polítiques més convenients i impulsar processos de presa de decisió oberts i participatius.

Dr. enginyer de camins. Director de Mcrit, SL

Salvador Estapé

Catalunya global

En el nou tipus de societat que s'està definint a escala global, Catalunya necessita desenvolupar estratègies que li permetin passar de ser una unitat indiferenciada a esdevenir un node atractiu dins la xarxa global. Per ser-ho, cal que la identitat esdevingui un element central.

Quin podria ser l'atractiu de Catalunya dins la xarxa global? En un món interconnectat, cal un model de desenvolupament que creï riquesa sobre la base de la productivitat i de la competitivitat del teixit empresarial. No obstant això, cal que ho faci d'una manera social i ecològicament sostenible, alhora que es preserva i es desenvolupa la identitat cultural.

El que és essencial és que la combinació entre dinàmica empresarial, infraestructura tecnològica, recursos humans i qualitat de vida permeti el desenvolupament i el creixement d'empreses pròpies, i l'atracció d'unitats productives d'alt valor afegit d'altres països i regions, atretes principalment per la possibilitat d'aprofitar els recursos —especialment humans— de Catalunya.

Director Pla CAT21

Sinopsi

- ▶ Catalunya necessita estratègies per esdevenir un node atractiu
- ▶ Cal un desenvolupament que creï riquesa sobre la base de la productivitat

Per saber-ne més

- ✓ Plans territorials parcials
<http://www.gencat.net/ptop/program/html/frptponent.htm>
- ✓ Agenda 21 de Catalunya
<http://www.gencat.net/A21CAT/agenda21.htm>
- ✓ Mapes - projectes emblemàtics
http://www.gencat.net/nova_administracio/cat21
- ✓ Perspectiva de desenvolupament del territori europeu
<http://www.gencat.net/odecat/html/descargar/perspectiva1.pdf>

ODECAT

Observatori de
DESENVOLUPAMENT ESTRATÈGIC
a Catalunya

espai VIRTUAL d'informació a
<<http://www.odecat.net>>

Generalitat
de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Pla governamental CAT 21

Observatori de
DESENVOLUPAMENT ESTRATÈGIC
a Catalunya

www.odecat.net

***Especial ODECAT
Dossier Econòmic
25-31 gener del 2003.***

JORNADES ODECAT

JOAQUIM MARGALEF

Professor d'Economia de la Universitat Rovira i Virgili (URV)

«L'actiu de Tarragona ha de ser el valor afegit dels productes i no solament el sòl»

MARC ARGEMÍ
Barcelona

—Quina valoració fa del comportament econòmic de Tarragona?

—L'economia de Tarragona té un fort creixement d'ocupació: si agafem dades dels dos últims cicles alcistes, s'observa un creixement d'ocupació més gran que a la resta de Catalunya. En canvi, el PIB creix unes dècimes menys que el català.

—Això és degut al fet que l'ocupació que es crea és de baixa qualitat?

—Es dona una dualitat important. D'una banda, hi ha una ocupació d'alta qualitat, en sectors de capital intensiu com ara la química, la nuclear i algun subsector terciari, però que, en l'últim cicle alcista, no han tingut el dinamisme d'altres sectors. De l'altra, hi ha la resta d'ocupació, que ha crescut en el terciari i és de menys qualitat.

—Què ha generat aquest creixement de llocs de treball?

—Les comarques de Tarragona són de les que han guanyat més població. Hi ha hagut un desplaçament important de gent de Barcelona i això ha significat un gran impuls a la construcció. La despesa de reinstal·lació dels nous habitants genera activitat econòmica també en altres sectors: necessita més escoles, centres d'atenció primària, comerç de proximitat...

—La nova població, canviarà l'estructura productiva de la zona?

—Actualment, el que tira més és la construcció, fet que ja denota que la vocació d'aquesta zona

JUDIT FERNÁNDEZ (EL PUNT TARRAGONA)

PERFIL

Planificador, analista i professor

Joaquim Margalef és actualment professor d'Economia de la Universitat Rovira i Virgili. Té una llarga experiència en l'anàlisi de l'estructura socioeconòmica de les comarques tarragonines. Entre els càrrecs que ha ocupat, hi ha el de cap de Promoció i Estudis de la Diputació de Tarragona, i el de director del Gabinet d'Estudis de la Cambra de Comerç de Tarragona. En el camp del desenvolupament estratègic, ha participat en la planificació de Torredembarra i en plans d'urbanisme tarragonins. Ara és un dels responsables del Pla estratègic del Baix Penedès.

sembla la d'un centre terciari. Hi ha el perill que es converteixin en ciutats dormitori. És a dir, tota la problemàtica de concentració urbana que hi ha en segons quines zones al voltant de Barcelona es pot traslladar cap aquí. Ara bé, també es poden traslladar aquí uns altres plantejaments de creació de ciutat que mantinguin la qualitat de vida que hi ha amb una concentració urbana superior. La greu necessitat de la zona és plantejar que el nostre actiu ha de ser el valor afegit que es pot donar al producte, i no solament el sòl, i, per això, cal plantejar que els polígons industrials pas-

sin a ser centres tecnològics o crear centres tecnològics en lloc de polígons sense més.

—La dualitat en el tipus d'ocupació, que es dona també en el tipus d'activitat, pot ser obstacle per desenvolupar-se?

—Una dinàmica una mica contradictòria s'ha iniciat els últims dos anys, però fins aleshores s'havia arribat a un cert *statu quo* entre química i turisme. El conflicte actual entre ambdós sectors no és tant per l'ús de recursos de mà d'obra o de capital, que poden ser escassos, com que el principal recurs de discussió és el sòl i el paisatge.

—Solucions?

—Fins ara conviuen tots dos sectors i han d'intentar posar-se un en el lloc de l'altre, identificar els punts de conflicte i buscar-hi solucions.

—Si no es resol el conflicte, el desenvolupament de Tarragona, queda compromès?

—No ha de ser pas així. El desenvolupament econòmic augmenta i, fora de Barcelona, ja és la segona aglomeració urbana important. Aquesta aglomeració és un motor de dinamització important per a qualsevol tipus d'activitat.

—El comportament del turisme, és satisfactori?

—Està experimentant un canvi notable. De ser un sector en què no es plantejaven inversions des de 1995, han canviat l'estratègia. Respecte al tipus de turisme, que és de masses, amb un poder adquisitiu una mica superior a la mitjana d'aquí, és l'únic que pot aguantar en aquests moments la infraestructura turística existent a la zona de Salou, Vila-seca i Cambrils. Hi ha una potencialitat enorme a la resta de la zona per plantejar un turisme de més qualitat, com el cultural i el vinculat al patrimoni artístic. Tarragona és

«Hi ha una potencialitat enorme per aconseguir turisme de qualitat, com el cultural: Tarragona és patrimoni de la humanitat»

patrimoni de la humanitat i no és una destinació turística.

—I el desenvolupament de les Terres de l'Ebre?

—Tenen una dinàmica una mica específica. Hi ha un problema d'estabilització de població, que no tenen aquestes masses crítiques com la de Tarragona, i tenen unes altres perspectives de creixement, bàsicament en la utilització de recursos naturals.

—En aquest sentit, és un escull el Pla hidrològic?

—Vist en criteris econòmics, l'aigua és un recurs escàs i molt important, i, traslladant-la a 500 quilòmetres, se n'encareix molt l'ús. Si això ha de repercutir sobre costos de producció o sobre costos de consum, la gent no consumiria aquesta aigua. Sota aquest principi, és difícil plantejar l'actuació del Pla hidrològic com un equilibri econòmic o social que es pugui donar, si no és que el preu de l'aigua es finança d'una altra manera. ♦

Reus i Vic posen sobre la taula les seves estratègies de futur

D. E.
Barcelona

Reus i Osona ja han perfilat la direcció que prendrà el seu desenvolupament territorial i econòmic en sengles plans estratègics. Aquesta setmana, els plantejaments de la capital del Baix Camp i de la comarca d'Osona es posaran sobre la

taula i es debatran en el marc de les Jornades de Desenvolupament Estratègic impulsades arreu del territori per l'ODECAT (Observatori de Desenvolupament Estratègic a Catalunya).

La primera d'elles serà dimarts al Palau de Fires i Congressos de Reus, i se centrarà en la planificació estratègica de tot el Camp de Tarragona, mirant

l'encaix de les seves particularitats amb les orientacions de la Unió Europea i de la Generalitat. Hi estan convocats els ajuntaments de la zona, els consells comarcals i els ciutadans interessats.

L'estrella de la jornada es la presentació de Reus Impuls 2005, el pla estratègic local, que és a càrrec de Joan Ballester i

Grau, president del Grup de Treball Cultura i Oci del projecte municipal.

Divendres, la caravana de l'ODECAT s'atura a la capital osonenca, Vic, per debatre el desenvolupament estratègic de les comarques centrals. En aquest cas, la jornada se celebrarà a l'edifici El Sucre i l'organitzen conjuntament l'Observatori i el Pla estratègic Osona XXI. Seguint el mateix esquema que a Reus, hi haurà tres intervencions: Joan Fortuny, coordinador del Pla territorial de les comarques centrals de la Gene-

ralitat; Salvador Estapé, director del Pla governamental CAT21; i Josep Terradellas. Aquest últim detallarà els punts del II Pla estratègic Osona XXI, que ell mateix coordina.

Les jornades territorials de l'ODECAT, sorgides per coordinar millor els nombrosos plans estratègics, van començar a Tàrrrega el novembre i en són previstes més edicions a Tortosa (Terres de l'Ebre), a Figueres (comarques de Girona), a la Seu d'Urgell (Alt Pirineu i Vall d'Aran) i a Barcelona (regió metropolitana de Barcelona). ♦

JORNADES ODECAT

Andrea Fernández-Ribas

Cap a les regions europees més innovadores

Les dades sobre recerca, desenvolupament tecnològic i innovació (R+D+I) a les regions europees que publica l'Oficina Estadística de la Unió Europea (Eurostat) revelen que, durant el període 1995-1999, Catalunya ha estat una de les regions espanyoles més ben situades en termes de despesa privada en R+D i sol·licitud de patents. També ho ha estat quant a despesa total en R+D amb relació al PIB i de personal investigador amb relació a la població activa. En canvi, comparada amb els mateixos estàndards de les regions europees més innovadores, Catalunya continua patint una situació de desavantatge important. Regions i països amb una dimensió demogràfica similar a la catalana i, de vegades, també amb un origen industrial coincident, com ara Baden-Württemberg a Alemanya, mantenen unes ràtios força allunyades de les catalanes.

Una part dels motius del retard del model d'innovació català ha de buscar-se en l'estratègia adoptada pels poders públics. A escala nacional, malgrat ser una de les autonomies que més fons captura de programes competitius i precompetitius, Catalunya pateix una situació discriminatòria. El finançament públic no competitiu de la investigació i les decisions de localització de centres públics de recerca no es corresponen amb el pes econòmic que Catalunya representa en el conjunt de l'Estat.

Per tal de convergir cap als estàndards de les regions més innovadores, calen essencialment dues coses: augmentar la despesa pública i privada en R+D+I i canviar la cultura organitzativa característica del sistema d'innovació

ARXIU

català. Desenvolupar mecanismes de coordinació i de codecisió efectius entre el Govern de l'Estat i la Generalitat és una tasca important, com també no desatendre les relacions entre les administracions autonòmica i locals.

En aquesta línia, la modernització de l'Administració passa, també, per adoptar una posició més oberta enfront de l'expertesa d'altres agents actius en innovació.

D'altra banda, una acció per involucrar tots els membres de la

comunitat científica i del sector privat en el disseny de la política científica i tecnològica, sense afavorir determinats grups de pressió, és la possibilitat de preparar amb els planificadors els programes de recerca amb instruments com el que ha posat en marxa, recentment, la Comissió Europea.

El canvi de cultura organitzativa no solament es refereix a les administracions públiques i a les seves interrelacions: també afecta molt directament els agents que executen la recerca. Arreu de la UE, i també a Catalunya, han sorgit noves formes organitzatives en forma de societats de cooperació (*partenariats*) publicoprivades. Estimular la contractació de doctors i d'enginyers científics en l'àmbit privat és un altre mecanisme per aconseguir involucrar el sector privat en les tasques de R+D, atès que els doctors catalans són absorbits poques vegades pel sector empresarial. Tampoc no resulta fàcil acostar actituds enfront de la recerca, ja que empresaris i investigadors solen tenir visions diferents davant la R+D.

Per finalitzar, cal remarcar la necessitat de potenciar una veritable «cultura d'avaluació». Avaluar i fer un seguiment continu dels programes de recerca és l'única manera de saber què funciona i què no. Combinar criteris d'eficiència tradicionals amb nous elements capaços de valorar el procés de generació de coneixement, de comportament d'actors i d'impacte sobre objectius socials podria ser una línia de treball per fer aquest seguiment.

Investigadora de l'Institut Universitari d'Estudis Europeus (UAB)

Salvador Estapé

Hiperconnectar Catalunya

Per fer de Catalunya una nació europea globalment atractiva, cal afrontar el desenvolupament de quatre objectius. El primer és millorar la connectivitat digital i el segon, afavorir la participació de les empreses en els mercats mundials.

Cal, en tercer lloc, esdevenir un node atractiu dins la xarxa global per tal d'atreure empreses estrangeres amb activitats d'alt valor afegit. I, finalment, hem de retenir la gent amb talent. Necessitem oferir feines que encoratgin els joves a quedar-se a Catalunya, de la mateixa manera que cal facilitar el retorn d'aquells amb més experiència.

En resum, al mateix temps que oferim el millor ambient possible a les empreses catalanes per créixer i internacionalitzar-se, cal traçar la xarxa de catalans que estan realitzant activitats destacades arreu del món per assegurar-nos que transmeten un coneixement clar de Catalunya i de les seves oportunitats. La formació, unes infraestructures competitives i el suport de les institucions són de vital importància, i la concertació entre els sectors públic i privat serà un requeriment essencial per millorar la posició relativa del país en la xarxa global.

Director Pla CAT21

Sinopsi

- ▶ Necessitem oferir feines que encoratgin els joves a quedar-se.
- ▶ L'acord entre el sector públic i el privat és essencial per millorar

Per saber-ne més

- ✓ Centre d'Innovació i Desenvolupament Empresarial
<http://www.gencat.net/cidem>
- ✓ Community Research & Development Information Service
<http://www.cordis.lu/>
- ✓ Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació
<http://dursi.gencat.net/>
- ✓ Oficina Estadística de la Unió Europea
<http://europa.eu.int/comm/eurostat/>

ODECAT

Observatori de
DESENVOLUPAMENT ESTRATÈGIC
a Catalunya

espai VIRTUAL d'informació a
<<http://www.odecat.net>>

Generalitat
de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Pla governamental CAT 21

Observatori de
DESENVOLUPAMENT ESTRATÈGIC
a Catalunya

www.odecat.net

***Especial ODECAT
Dossier Econòmic
1-7 de març del 2003.***

JORNADES ODECAT

ORIOLO HOMS

Director de la Fundació Centre d'Iniciatives i Recerques Europees a la Mediterrània (CIREM)

«El futur de les terres de l'Ebre passa pel sector serveis, no per l'arròs»

MARC ARGEMÍ
Barcelona

—Quines oportunitats s'obren per a les comarques de Tarragona?

—L'arribada del tren de gran velocitat (TGV) és important; més que perquè sigui en concret el tren AVE, ho és perquè hi hauran infraestructures de tren ràpid, per on circularan tots els trens d'aquí a deu o quinze anys. El segon factor clau és que Tarragona és el punt neuràlgic on s'ajunta la línia ferroviària que ve del sud amb la de l'Ebre. Per aprofitar-ho bé, cal que el tren es lligui amb l'aeroport de Reus i amb el port de Tarragona.

—Qui en traurà més profit?

—Qui més ho pot aprofitar és el port, que és la sortida natural de tota la vall de l'Ebre. El binomi Reus-Tarragona creixerà més, fins al punt que, en un futur, seran pràcticament un *continuum*.

—Dificultats?

—No sé fins a quin punt les comarques afectades són prou conscients d'aquestes oportunitats, vistes les discussions que de vegades tenen entre elles. Un altre problema és la saturació de l'autopista A-7, sobretot a l'estiu: per resoldre-ho, cal buscar un desdoblament cap a l'interior, perquè els que passen de llarg no col·lapsin la pressió turística que hi ha sobre aquesta zona.

—Quina proposta de futur feu a les Terres de l'Ebre?

—És la confluència de l'eix del riu Ebre amb el corredor del mediterrani, i això té unes potencialitats impressionants. És cert

ROGER CASTELLÓN

PERFIL

Investigació i assessorament

Oriol Homs (Barcelona, 1949), llicenciat en dret i amb estudis de ciències empresarials i sociologia, és actualment director general de la Fundació Centre d'Iniciatives i Recerques Europees a la Mediterrània (CIREM), una institució centrada en la investigació aplicada i l'assessorament en el camp de les ciències socials. Els seus treballs de recerca —realitzats per a administracions, sindicats, patronals i altres institucions— cobreixen temàtiques com la formació professional, l'ocupació, la promoció econòmica i la territorial, i diagnòstic sectorials, entre d'altres.

valoració fa respecte a la seva connexió amb el mercat de treball?

—A grans trets, la formació que s'imparteix és de qualitat i respon a les grans necessitats del sistema. La relació de la formació reglada amb els requeriments empresarials ha millorat bastant, sobretot gràcies a les pràctiques que els alumnes fan en les empreses. Ara bé, hi ha problemes locals, perquè, a l'hora de decidir quina especialitat s'ofereix, pesen més l'estructura i el professorat que no pas les necessitats empresarials. Així, pot donar-se el cas que trobem

«Per les discussions que tenen entre elles, no sé fins a quin punt les comarques de Tarragona són conscients de les oportunitats de futur que tenen»

cursos d'electrònica en un lloc on no hi ha aquest sector o, al contrari, que en tot el Vallès no hi hagi ni un sol curs de tèxtil.

—Manen més demandes de l'alumnat que les de les empreses?

—Evidentment que sí; estem més pendents de la clientela que de les possibilitats d'inserció. Això no és bo, però és molt difícil de canviar.

—Què cal fer per aconseguir el canvi?

—Cal que hi hagi una informació més clara a les famílies i als mateixos alumnes. A més, també es podria tendir cap a uns cursos amb una primera part més bàsica, de caire generalista, i després una segona part d'especialització, que es fes amb la perspectiva que hi ha una empresa que ofereix un contracte. Això permetria planificar millor en el territori, perquè no caldria que totes les especialitats fossin a tot arreu. ♦

que hi ha un problema històric: Tortosa, la capital històrica i administrativa de la zona, ha quedat una mica endins, quan l'atenció actual de desenvolupament és a la costa. Tot i això, a les Terres de l'Ebre, el TGV pot tenir repercussió, com a zona turística important i com a zona de pas. En canvi, de vegades, estan en discussions una mica filosòfiques.

—En quin sentit?

—A veure, em sembla molt bé que s'estudiï a fons la problemàtica del Delta, però no sé si el futur passa per l'arròs. Per més que es proposi potenciar-lo,

de futur l'arròs en té poc: els xinesos segur que fabriquen arròs molt més barat i de millor qualitat.

—Quines són les alternatives?

—És el sector serveis. El turisme pot donar molt de si. És una zona amb un medi ambient atractiu, que es pot valorar encara molt més. En segon lloc, continua essent una zona agrària important i encara s'hi pot potenciar bastant la transformació de productes agroalimentaris. Així —racionalitzant una mica més el sector turístic i donant-li suport, amb un sector

de transformació agrària també coherent, més alguna activitat logística—, es pot establir la població de la zona, que actualment no és gaire gran.

—I l'impacte del transvasament, pot ser tan negatiu, econòmicament parlant?

—Penso que no: és difícilment creïble que el seu futur econòmic passi per l'aigua. Avui, l'aigua de l'Ebre té poca activitat econòmica, si no és d'oci. És més aviat un problema d'identitat ferida.

—Vostè ha fet diversos estudis sobre la formació professional a Catalunya. Quina

seva tasca, caracteritzada per la tendència cap a una visió de l'ordenament més global, superant la tradicional visió estrictament municipal.

Un exponent d'aquest canvi d'enfocament, que també serà debatut en la Jornada ODECAT de Tortosa, és el Pla d'acció territorial per a les comarques de Tarragona, presentat al final de l'any passat i elaborat pel director general de la Fundació Centre d'Iniciatives i Recerques Europees a la Mediterrània (CIREM), Oriol Homs. Tancarà la trobada el delegat del Govern

a les Terres de l'Ebre, Francesc Sancho.

Amb motiu de l'acte de Tortosa, l'ODECAT confia presentar públicament la remodelació de la seva pàgina web, com també el nou butlletí mensual sobre les seves activitats i les novetats relacionades amb la planificació estratègica a Catalunya. L'Observatori, en funcionament des del febrer del 2002, espera també organitzar en el futur dues jornades més, una per tractar el desenvolupament de les comarques de Girona i una altra sobre l'Alt Pirineu i la vall d'Aran. ♦

Cambra de Comerç i Govern porten l'ODECAT a Tortosa

D. E.
Barcelona

El futur econòmic i territorial de les Terres de l'Ebre serà objecte d'estudi aquest dimarts, dia 4, en la Jornada sobre Desenvolupament Estratègic organitzada per l'Observatori de Desenvolupament Estratègic de Catalunya (ODECAT) i la Cambra de

Comerç, Indústria i Navegació de Tortosa. La capital del Baix Ebre s'afegeix, així, al conjunt de ciutats que ja han acollit aquest fòrum sobre estratègies de futur per al territori, del qual ja formen part Tàrraga, Reus i Vic.

La jornada, que és oberta a la participació d'institucions i ciutadans de la zona, serà presenta-

da pel president de la Cambra, Valentí Faura. Salvador Estapé, director del Pla governamental CAT 21 de la Generalitat, s'encarregarà d'explicar en què consisteix la planificació estratègica de futur de Catalunya.

Per la seva banda, Pere Torres, en qualitat de secretari de Planificació Territorial, detallarà el nou plantejament de la

JORNADES ODECAT

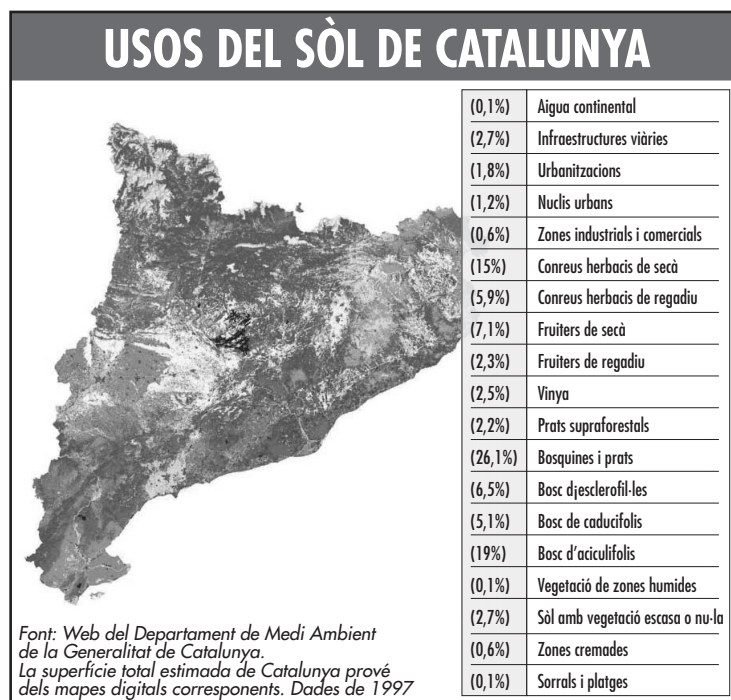
Xavier Mayor Farguell

Del conservacionisme emotiu a la preservació estratègica de l'entorn

Sostenibilitat, canvi tecnològic, societat de la informació i globalització són idees i realitats que amaren el nostre dia a dia i que ben bé no acabem d'entendre. Idees que ens han generat tantes expectatives com, sobretot, incertesa sobre el futur. Una sensació agreujada pel singular moment de la nostra història. La nostra espècie té una grandària, un nivell de coneixement, una capacitat tecnològica i un consum de recursos com mai ha existit. Som extremadament coneixedors del que ens envolta i, paradoxalment, molt inexperts sobre com afrontar aquesta situació. És, doncs, un bon moment per aturar-nos a reflexionar, subvertir visions preexistents, fer prospecció i generar visions que ens orientin i serveixin per tirar endavant.

El concepte *desenvolupament sostenible* és un dels més consistents sobre el qual reflexionar i sustentar les noves visions del món. Ho és, perquè es basa a considerar l'entorn com la peça essencial sobre la qual poder edificar una bona part del futur. Ho és, perquè, als valors de generació de riquesa, benestar i cohesió social, cal incorporar els de gestió durable dels recursos i de qualitat de l'entorn, i les possibilitats de desenvolupament de les generacions futures. És a dir, cal considerar la igualtat en importància de les qüestions socials i ambientals.

Per als especialistes —els ecòlegs—, parlar d'entorn és parlar de l'espai que ens envolta; un espai ple de continguts, ple d'elements vius i no vius, que, en complexa estructura i interacció, es manté en un cert equilibri dinàmic. Però, sobretot, és l'espai on hem de viure i del qual hem de viure. Preservar l'entorn, doncs, no és altra co-

sa que determinar com volem que sigui l'espai on vivim i, per fer-ho, la millor aproximació és basar-nos en el coneixement que en tenim. Avui, gràcies a la teoria ecològica, coneixem bé com funciona l'entorn. L'any 1992, la Ci-

mera de la Terra a Rio de Janeiro va significar un punt d'inflexió en les bases conceptuals sobre el tractament de l'entorn i va aportar una innovadora visió, més consistent amb la teoria ecològica i molt més estratègica que les preexis-

tents; una visió que està servint per generar aproximacions més sòlides als problemes ambientals. El canvi és substancial: estem passant de la defensa d'espècies emblemàtiques i valors singulars (conservacionisme emotiu) a tenir cura del conjunt d'elements i de processos ecològics (planificació estratègica de l'entorn).

En conseqüència, podem emmarcar els objectius de preservació de l'entorn en tres grans eixos estratègics d'actuació, plenament interrelacionats. Primer, conservar la diversitat biològica per mantenir un valor patrimonial únic i insubstituïble, que té com a repte més pròxim assegurar la connectivitat ecològica entre els espais protegits. Segon, fer un ús sostenible dels recursos per aprofitar els béns necessaris sense malmetre'n la disponibilitat, amb el repte principal de quantificar els recursos i estimar-ne la taxa de renovació. Tercer, mantenir la matriu territorial ecològicament permeable per tal de tractar d'una manera adient el limitat territori on desenvolupem la nostra activitat vital, i que té com a repte immediat incorporar el coneixement de l'ecologia al planejament, territorial i urbanístic, i al procés d'avaluació d'impacte ambiental.

En una reflexió sobre el futur no ens hauríem de conformar a posar pedaços. La planificació estratègica de l'entorn ens facilita una nova i sòlida aproximació per poder interpretar millor el lloc on vivim. De la nostra capacitat per desenvolupar-la amb ambició i d'una manera factible depèn, i molt, el nostre benestar durador.

Doctor en biologia. Especialista en planificació ambiental estratègica

Salvador Estapé

L'Ebre a Europa

Els darrers anys, diferents territoris han elaborat processos estratègics compromesos amb el desenvolupament dels seus pobles i ciutats. Aquests processos de concertació es canalitzen mitjançant entitats públiques i privades, per abastar un ampli espectre de previsions que orientin el desenvolupament futur. Aquesta és una tendència també present en molts altres països europeus, que coincideixen que les millors estratègies són les derivades del desig i de l'ambició de la mateixa gent.

A les Terres de l'Ebre hi ha algunes iniciatives importants dins els programes Leader i Proder, que tenen el suport de la Unió Europea. Amb relació al primer d'aquests programes, destaca la del massís dels Ports, del consorci Lidebre, que vol fomentar una imatge de qualitat en les activitats econòmiques dels recursos naturals, i la de la Terra Alta, que pretén posar a l'abast dels agents econòmics del món rural mecanismes innovadors. La Ribera d'Ebre, que ha desenvolupat l'únic programa Proder d'aquest territori, pretén augmentar les possibilitats d'ocupació per a dones i joves, i enfortir la indústria agroalimentària.

Director Pla CAT 21

Sinopsi

- ▶ Diferents territoris han dut a terme processos estratègics.
- ▶ A les Terres de l'Ebre hi ha exemples importants d'aquestes iniciatives.

Per saber-ne més

- ✓ **Agenda 21 de Catalunya**
<http://www.gencat.net/A21CAT/agenda21.htm>
- ✓ **Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS)**
<http://www.cat-sostenible.org>
- ✓ **United Nations Sustainable Development**
<http://www.un.org/esa/sustdev>
- ✓ **World Business Council for Sustainable Development**
<http://www.wbcsd.ch>

ODECAT
Observatori de DESENVOLUPAMENT ESTRATEGIC a Catalunya

VISIONS territoris
ESCENARIS
Estratègies

espai VIRTUAL d'informació a
<<http://www.odecat.net>>

Generalitat de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Pla governamental CAT 21

Observatori de
DESENVOLUPAMENT ESTRATÈGIC
a Catalunya

www.odecat.net

***Especial ODECAT
Dossier Econòmic
5-11 abril del 2003.***

JORNADES ODECAT

MONTSERRAT CANDINI

Directora del Programa de política general de muntanya

«Cal donar garanties a empresariat i a indústries perquè s'arrelin en el territori»

MARC ARGEMÍ
Barcelona

—Quin objectiu persegueix el Programa de política general de muntanya?

—Coordinar totes les actuacions que es facin en matèria de muntanya des del Departament de Política Territorial i Obres Públiques i des del mateix Govern de la Generalitat. Sobretot, representa un impuls per a les comarques de muntanya, per afrontar els reptes que tenen.

—Quin balanç feu del primer any de funcionament?

—Creiem que ha estat positiu. S'ha creat el Grup Interdepartamental de Muntanya, que inclou la representació de deu departaments, per posar damunt la taula totes les accions que es fan en aquest camp, amb l'objectiu de generar una pròpia cultura territorial i de racionalitzar millor la feina que s'efectua.

—Quins reptes afronten les zones de muntanya?

—El primer és l'ampliació de la Unió Europea (UE), amb la consegüent redistribució dels fons estructurals

—N'heu calculat l'impacte?

—No, perquè encara s'han de definir quins seran els fons substituïts de l'actual Pla de desenvolupament rural. En tot cas, com a preparació, hem creat —juntament amb quinze regions més de set països— una xarxa de regions de muntanya, un lobby que sigui capaç de fer veure dins la UE les especificitats i les complicacions que poden tenir aquests territoris en el seu desenvolupament.

PERFIL

La vista posada en 300 municipis

Montserrat Candini (Barcelona, 1957) és, des del febrer del 2002, directora del Programa de política general de muntanya, òrgan encarregat de coordinar i impulsar les actuacions del Govern català en aquesta matèria. Abasta més de 300 municipis, el 46% del territori, i té un pressupost superior a 925 milions d'euros.

Amb estudis d'art dramàtic i de periodisme, Candini assumeix aquesta responsabilitat després d'una llarga trajectòria en l'Administració catalana, culminada amb la Direcció General de Patrimoni Natural i del Medi Físic (2000-2002).

—Parlem dels dèficits actuals.

—Per la pròpia orografia, sempre és present la qüestió de les infraestructures, del desenvolupament sostenible i de la societat de la informació. Malgrat això, cal tenir en compte que, els darrers anys, s'ha millorat molt, com ho constata l'increment de la població, gràcies al bon funcionament dels plans comarcals de muntanya.

—En el cas de la societat de la informació, estendre les noves tecnologies per aquests territoris significa una gran inversió. Quins programes con-

crets s'inclouen en aquesta línia?

—Volem evitar, en aquest aspecte, que es produeixi una dualitat social entre els habitants dels territoris de muntanya i els dels territoris més urbanitzats. El primer que estem fent és elaborar un pla d'actuació que precisi quina és la capacitat de cada territori de percebre les noves tecnologies, alhora que mirem de solucionar altres dèficits, com les mancances en la cobertura de televisió.

—Quins són els sectors que han d'impulsar el desenvolupament de la muntanya?

—L'economia de la muntanya passa per la diversificació i, en concret, hi ha tres branques molt importants. L'agricultura sempre ha d'existir. Ha d'existir també el turisme, que té un dinamitzador, el patrimoni natural, d'un enorme potencial. A més, la mateixa societat de la informació ha de generar llocs de treball.

—Teniu interès a fomentar la implantació d'indústria?

—Quan he parlat de diversificar l'economia, m'he referit a tres branques, però tot el que sigui fomentar indústries en el territori tindrà els mateixos

recursos que pugui tenir qualsevol altre indret i, si convé, d'una manera més especial. Es tracta de donar instruments perquè els empresaris i les indústries tinguin prou garanties per arrelar-se en aquests territoris.

—Una de les infraestructures previstes és l'aeroport de la Seu, però la Generalitat no hi és present. Confieu entrar-hi?

—Sempre hem demanat la gestió directa de la instal·lació. S'estan fent gestions, però ara mateix estan una mica paralitzades. Per damunt de tot, aquest ha de ser un aeroport per als pirinencs, motiu pel qual la Genera-

«El Govern central, en les infraestructures en què té alguna cosa a dir, ens alenteix moltíssim i no ens dóna grans solucions. Per això demanem un nou Estatut»

litat hi ha de ser present. El fet que Andorra, com a Estat, mantingui contactes directes amb Madrid és perfecte, però no es pot, de cap de les maneres, marginar la Generalitat.

—I respecte a les línies ferroviàries, actualment amb un servei deficient?

—Estem insistint que s'actualitzi al màxim la xarxa de Renfe i també demanem competències exclusives en totes les infraestructures de Catalunya.

—Aquesta manca de competències, dificulta la vostra gestió?

—El Govern central, en tot el que té alguna cosa a dir, com a mínim ens ho alenteix moltíssim i no ens dóna grans solucions. Per això demanem un nou Estatut. Fins que no tinguem les competències exclusives sobre tot allò que passa en el territori de Catalunya, difícilment podrem atendre totes les necessitats reals dels ciutadans. ♦

L'ODECAT debatrà el futur de l'Alt Pirineu i la Vall d'Aran

D. E.
Barcelona

El Consell Comarcal de l'Alt Urgell i l'Observatori de Desenvolupament Estratègic a Catalunya (ODECAT) de la Generalitat de Catalunya han organitzat, per al dimarts dia 8, una jornada de debat sobre les oportunitats de desenvolupa-

ment de l'Alt Pirineu i la Vall d'Aran. L'acte, que tindrà lloc en el mateix Consell Comarcal, a la Seu d'Urgell, s'emmarca en el seguit de fòrums d'estratègies de futur que l'Observatori ha impulsat els darrers mesos. Fins ara, n'han acollit Tàrraga, per parlar sobre la Plana de Lleida; Reus, sobre les oportunitats del Camp de Tarragona;

Vic, sobre les comarques centrals, i Tortosa, sobre les Terres de l'Ebre.

En el cas de la capital de l'Alt Urgell, el debat se centrarà en el progrés de les zones de muntanya, que —per la seva orografia— necessiten una planificació del desenvolupament molt diferent de l'habitual en la resta de territoris.

Millora i introducció d'infraestructures, preservació del medi ambient, turisme, diversificació de l'activitat econòmica i població són alguns dels paràmetres sobre els quals es mouran els experts convidats: Montserrat Candini, directora del Programa de política general de muntanya, i Gemma Aurabell, directora de l'Àrea de Polítiques Mediterrànies de l'Institut Europeu de la Mediterrània. La primera parlarà de l'evolució dels plans comarcals de muntanya i la segona analitzarà diversos escenaris de sostenibilitat respecte al futur de

l'alta muntanya i la seva progressió socioeconòmica. El debat estarà obert a la participació del públic assistent. El president del Consell Comarcal, Ventura Roca, s'encarregarà d'obrir la jornada i el delegat del Govern de la Generalitat a Lleida, Estanis Felip, en farà la cloenda.

El director del pla governamental CAT 21, Salvador Estapé, explicarà les funcions d'ODECAT, un organisme sorgit per millorar la coordinació entre els nombrosos plans estratègics que van apareixent a Catalunya. ♦

JORNADES ODECAT

▶ MANUEL GAUSA I NAVARRO

Multiciutats, geourbanitats, hiperterritoris

ELS INSTRUMENTS tradicionals de la disciplina urbana semblen cedir avui el seu lloc davant la condició més oberta de l'espai contemporani precisada més per criteris que per models; criteris capaços de detectar situacions potencials –i estratègiques– en el sistema i d'induir reaccions qualitatives en el seu si. Identificant aquesta equació múltiple dels actuals sistemes de relació territorial, que es debatrien entre diverses condicions i escales –entre el que és urbà i el que és territorial, entre el que és físic i el que és virtual, entre el que és natural i el que és artificial– i que podrien associar-se al que alguns de nosaltres anomenem a *multiciutats* o *geourbanitats*, donem significat, així, als límits ambigus d'aquestes realitats més enllà de les tradicionals àrees metropolitanes o de l'eterna dicotomia urbà/rural.

La mateixa idea de ciutat de ciutats, referida a l'àmbit metropolità, hauria definit un concepte que, malgrat les veus crítiques aixecades al seu dia, sembla haver fet fortuna entre teòrics i experts, i que s'ha adoptat, fins i tot, com a possible eslògan oficial de la Barcelona postpostolímpica. De tota manera, aquesta ciutat de ciutats oficialment proclamada tendeix a continuar orientant-se, encara, cap a una concepció neotradicional del mateix escenari urbà, entès més com a gran estructura d'aglomeració que com a autèntica infraestructura relacional: un paisatge de trames més que una trama de paisatges. Parlar d'una multiciutat o d'un hiperterritori seria al·ludir a un escenari on la mobilitat, la interconnexió i la interescaletat tindrien tanta importància com la tindrien, al seu torn, el paisatge i els inter-

llocs, els nusos i els nodes, els creixements i les discontinuïtats.

Des d'aquest tipus de consideracions s'haurien de replantejar algunes qüestions clau referides l'etern binomi Catalunya-Barcelona. Des de quins criteris d'intervenció, preservació i articulació

hauria de concertar-se l'actual Barcelona amb els nous desenvolupaments de Girona i Tarragona, i la seva relació amb les costes del nord i del sud? Quin paper haurien de fer en aquesta estructura polifocal (GI-BAR-TAR) els actuals nuclis urbans intermedis

(Vilanova, Igualada,...)? Quins tipus d'enllaços haurien de plantejar-se l'important potencial logístic de l'eix Lleida-Tàrraga-Cervera i tota l'àrea interior de muntanya? En definitiva, des de quina nova ambició creativa, tecnològica i territorial haurien d'afrontar-se aquests nous reptes de la societat digital i la seva traducció en nous escenaris de relació?

Aquestes són qüestions que afecten les mateixes característiques d'una nova lògica geourbana des de la qual concebre autèntics *territoris d'encreuament* plantejats des d'aquesta condició multifacètica, pròpia d'un escenari d'acció concebut des de la riquesa d'un virtual *lloc de llocs*, divers i diversificat, més que des de l'anhel d'un hipotètic lloc ideal, essencial i unitari. En tot això no es tractaria de replantejar la clàssica polèmica entre models difusos i models compactes, sinó de propiciar un model entrellaçat en què establir contractes estratègics capaços de superar els conceptes tradicionals de desenvolupament jeràrquic, creixement zonal i regulació monofuncional a què ens tenen acostumats els models de planificació clàssics. Avui dia, les ciutats han estat llançades cap a un nou tipus de deriva de xarxa i en xarxa, i la seva capacitat de desenvolupament depèn de la seva identificació com a polaritzadora i distribuïdora d'informació qualitativa. En cas contrari, aquestes entren en dinàmiques d'inèrcia i de rutina, i tendeixen a l'autodecadència, és a dir, poc o molt, a una dependència sucursalista.

ARQUITECTE

▶ SALVADOR ESTAPÉ

Noves estratègies

LA GLOBALITZACIÓ és la «gran idea» d'aquest canvi de segle. La creixent internacionalització de les economies ha fet que les regions i els petits estats siguin depenguin cada vegada més de la seva pròpia capacitat de generar riquesa. Les regions, sota l'impuls i el lideratge dels seus governs i principals agents econòmics i socials, han hagut d'adaptar-se per ser competitives en una economia cada cop més globalitzada. El món s'ha convertit en una gran xarxa interdependent, on, des d'un petit racó del Mediterrani, es pot tenir accés a tot un món de béns i de serveis.

Les oportunitats que ofereix aquest fenomen a la cohesió i el desenvolupament del territori es perfilen també en la necessitat que cada territori generi les seves pròpies estratègies. Necessitem unes estratègies sense fronteres i cohesives que ens permetin avançar en la integració territorial de tots els actius del nostre país. Cal evitar, així, caure en el parany de generar un desenvolupament de dues velocitats, en què les opcions de l'Àrea Metropolitana de Barcelona perjudiquin les de Terres de l'Ebre o l'Alt Pirineu.

DIRECTOR PLA CAT 21

Sinopsi

- ▶ La globalització fa que les economies siguin més interdependents.
- ▶ Necessitem estratègies sense fronteres i cohesives.

Per saber-ne més

- ✓ Institut d'Arquitectura Avançada Metàpolis
<http://www.metapolis.com>
- ✓ ACTAR Arquitectura
<http://www.actar.net>
- ✓ Institut pour la Ville en Mouvement
<http://www.ville-en-mouvement.com>
- ✓ ArchiLab
<http://www.archilab.org>

ODECAT

Observatori de
DESENVOLUPAMENT ESTRATÈGIC
a Catalunya

espai VIRTUAL d'informació a
<<http://www.odecat.net>>

Generalitat
de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Pla governamental CAT 21

Observatori de
DESENVOLUPAMENT ESTRATÈGIC
a Catalunya

www.odecat.net

***Especial ODECAT
Dossier Econòmic
3-9 de Maig del 2003.***

JORNADES ODECAT

XAVIER MARCET

Director general de LTC Project

«Cal pensar en unitats de planificació més àmplies que els municipis»

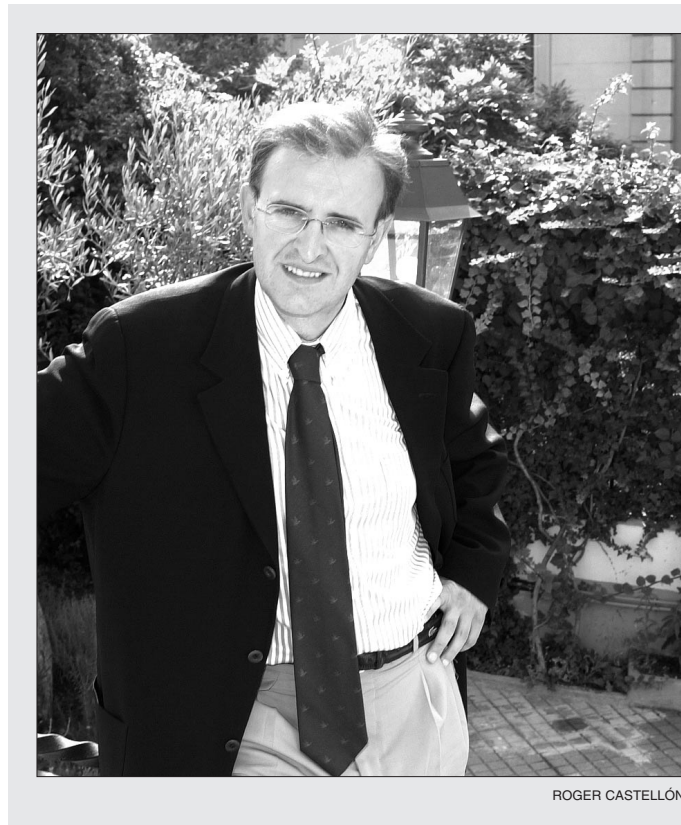
MARC ARGEMÍ
Barcelona

—El pla estratègic de Terrassa, en el qual va estar implicat, va ser un dels primers. Actualment, són nombrosos els plans que es troben en funcionament arreu de Catalunya. Com valora aquest desenvolupament?

—Respon a dos motius. En primer lloc, hi ha un nivell més gran de maduresa de la gestió pública: es va consolidant a poc a poc una certa capa de directius públics que apliquen regles bàsiques del món de la gestió. Entre aquestes regles, hi ha la que afirma que, sense visió, és molt difícil treballar. Aleshores, per tenir-ne, es comença la generació de plans estratègics. Curiosament, però, una de les patologies actuals és que hi ha més plans estratègics que visions. El segon motiu, especialment important, és l'efecte mimètic. El pla estratègic resulta una bona solució per generar noves litúrgies de participació, nous paràmetres de metodologia que sovint no hi eren, en la reflexió sobre les ciutats.

—Quina diferència hi ha entre visió i pla estratègic?

—La visió que ha de contenir un pla estratègic és la identificació dels elements desitjats i els factors diferencials per a un escenari de futur de la ciutat. Quan un mira molts plans estratègics, troba que —fruit del fet que la metodologia amb què s'elaboren és de consens— molt sovint tenen conclusions òbvies, per no dir mediocres. I, si hem de fer un gran pla estratègic per

ROGER CASTELLÓN

PERFIL

Un historiador expert en el futur

Llicenciat en història i amb estudis de gestió pública, Xavier Marcet (Terrassa, 1961) va ser un dels pioners de la planificació estratègica a Catalunya, amb la direcció del pla de la seva ciutat natal. La seva experiència en el camp del desenvolupament es va reforçar en esdevenir director general del consorci Localret, lloc que va ocupar fins al començament de l'any passat. Actualment, encapçala la consultora de tecnologies LTC Project, del grup Lavínia. A més, fa poques setmanes ha estat nomenat director de l'Àrea de Comunicació del Fòrum 2004.

decidir que la nostra ciutat ha de tenir qualitat de vida, ens ho podem estalviar, perquè aconseguir això és una de les funcions de la gestió pública. De fet, és molt difícil trobar plans estratègics amb una visió diferencial, perquè, tenir-la, implica triar, i triar és sempre renunciar, i en termes polítics renunciar és molt complicat.

—Com pot ser realment útil un pla estratègic?

—Són positius aquells plans estratègics que es fixen en una ciutat i diuen «aquesta ciutat, a part de tenir nivells acceptables en sanitat, educació, etc., aposta

per això i no aposta per allò altre». Aleshores és quan realment aporta aquesta visió de ciutat que és capaç de congregar esforços públics i privats amb un objectiu compartit majoritàriament. Si no, ens trobem que el pla estratègic ajuda a ordenar una sèrie d'agents de la ciutat, i especialment ajuda a ordenar els plans d'actuació municipal. I em sembla bastant pervers tenir plans estratègics sense visió.

—Una visió encertada i el consens, són incompatibles?

—La metodologia del pla estratègic busca generar consens entorn de la visió. Però, quan

falta lideratge, la visió es tradueix en la suma de totes les aspiracions possibles, i la suma de totes les aspiracions possibles acostuma a portar a la mediocritat absoluta.

—Alguns plans estratègics, necessiten un bany de realisme?

—El que necessiten és lideratge. Només aquells que tinguin una visió clara i siguin capaços d'optar —especialment si opten amb sentit de l'anticipació— trauran una rendibilitat important d'aquests processos de planificació estratègica. En el cas que em va tocar viure, el de Terrassa,

penso que l'aposta universitària probablement es va fer dos anys tard, però es va fer molt abans del que ho van fer altres ciutats.

—Com s'ha de posar en pràctica un pla estratègic i mesurar-ne l'eficàcia?

—S'ha de passar de les expectatives als indicadors. Un pla estratègic és dues coses. D'una banda, és un conjunt d'accions que cal avaluar si les tirem endavant —per això cal un cert quadre de comandament sobre el pla— i, de l'altra, és una cultura de treball en què el futur ha de

«És difícil trobar plans estratègics amb una visió diferencial, perquè, tenir-la, implica triar una cosa i renunciar a altres, i això en termes polítics és molt complicat»

pesar més que la inèrcia del passat.

—Respecte a l'abast territorial del pla estratègic, què considera més recomanable?

—Aquesta és una de les principals contradiccions: és molt difícil generar plans estratègics només de ciutats, perquè els mercats locals, en termes econòmics, no existeixen, i les dinàmiques de treball tampoc no són locals. Hem de començar a pensar de quina manera som capaços de generar unitats de planificació estratègica més coherents que no pas les de les mateixes ciutats. Així, per exemple, no té cap sentit que Terrassa planifiqui el seu futur econòmic al marge de Viladecavalls, com tampoc no ho és que Viladecavalls intenti fer-ho al marge de Terrassa. És realment difícil generar processos de planificació estratègica que acabin tenint una incidència efectiva en el territori si les unitats d'aquesta reflexió no són mínimament coherents. ♦

Palamós debat l'estratègia de desenvolupament sostenible

D. E.
Barcelona

L'estratègia catalana per aconseguir desenvolupament sostenible es posarà sobre la taula el dilluns, dia 5, al Teatre auditori La Gorga de Palamós (Baix Empordà). L'Ajuntament i l'Observatori de Desenvolupament Estratègic a Catalunya de la

Generalitat (ODECAT) hi han organitzat una jornada de debat sobre la planificació estratègica de les comarques gironines.

D'aquesta manera, Palamós agafa el relleu de la Seu d'Urgell (Alt Urgell) en el seguit de fòrums d'estratègies de futur que l'ODECAT ha impulsat els darrers mesos. També se n'han celebrat a Tàrraga (Urgell), Reus

(Baix Camp), Vic (Osona) i Tortosa (Baix Ebre).

El coordinador de la Secretaria Tècnica de l'Agenda 21 de Catalunya, Josep Bou, i el coordinador de Medi Ambient de la Diputació de Girona i secretari tècnic del Consell d'Iniciatives Locals per al Medi Ambient de les Comarques de Girona (CILMA), Ramon Fortià, porta-

ran el pes de la jornada. El primer parlarà de l'estratègia de desenvolupament sostenible en el marc català continguda en aquesta Agenda 21, que identifica els principals reptes i proposa línies d'actuació.

Fortià, per la seva banda, detallarà quines són les eines a l'abast de l'Administració municipal en aquest àmbit sobre la base de l'experiència del CILMA, organisme que pretén generar debat entorn del desenvolupament sostenible i promoure agendes 21 locals en les comarques gironines.

L'acte, que és obert a la participació d'experts, representants dels ajuntaments i ciutadans, comptarà també amb la intervenció de l'alcalde de Palamós, Jordi Pallí, i del president del Consell Comarcal del Baix Empordà, Josep Sala.

El director del Pla governamental CAT 21, Salvador Estapé, exposarà la visió estratègica que està assumint l'Administració catalana. El president del CILMA, Miquel Noguer, i el delegat territorial de la Generalitat a Girona, Carles Llorens, clouran el debat. ♦

JORNADES ODECAT

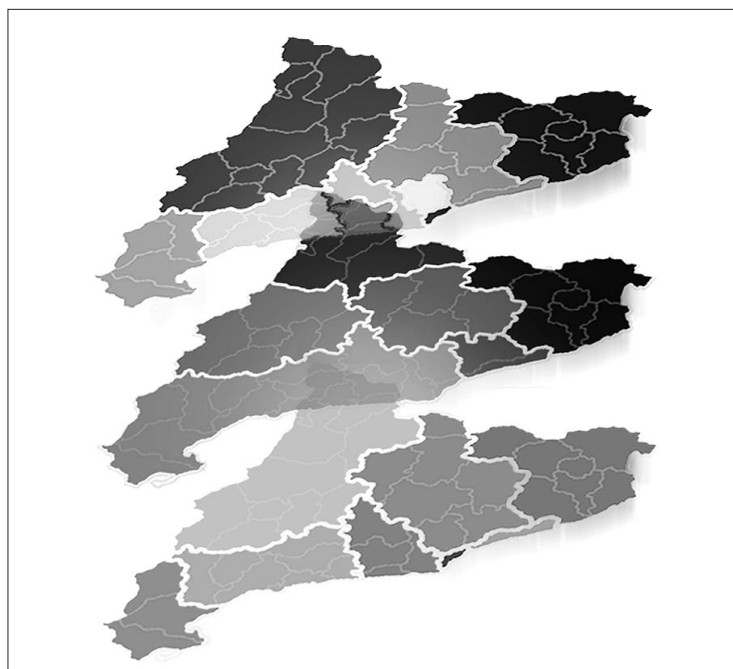
▶ JOAN-ANTON SÁNCHEZ DE JUAN

Observatoris de prospecció 'multicapa' del territori

LA PROSPECTIVA aplicada a un territori arrenca del principi que el futur no està escrit sinó que encara s'ha de construir, i explora hipòtesis factibles que poden incidir en el desenvolupament futur d'aquest territori. La prospectiva territorial és una de les eines que l'Observatori de Desenvolupament Estratègic a Catalunya (ODECAT) utilitza per tal de fer un seguiment, coneixement i impuls de les iniciatives estratègiques dels diferents àmbits urbans, rurals, de muntanya i metropolitans al nostre país. Aquestes estratègies es contrasten amb la realitat copsada en l'elaboració dels plans territorials parcials i l'Agenda 21 de Catalunya, i amb les tendències d'un desenvolupament equilibrat i policèntric que s'apunten des de la Unió Europea i des dels programes territorials de l'OCDE.

De la conjunció d'aquestes iniciatives es podria definir d'una manera incipient un sistema prou obert d'observació i prospecció territorials, de manera que ens permetés configurar un nou model de relacions basat en el que he anomenat un desenvolupament estratègic *multicapa* del territori; *multicapa* en el sentit que el conjunt territorial d'un país no és el resultat de l'agregació dels diferents nivells d'administració i d'iniciatives que s'hi desenvolupen, sinó de la voluntat comuna de compartir i superposar visions, estratègies i projectes de futur.

El procés d'ampliació de la Unió Europea, els reptes demogràfics de la immigració, els riscos ambientals i el progrés econòmic i social presenten escenaris de futur trencadors que

requereixen unes estratègies de desenvolupament prou obertes i coherents per equilibrar les demandes de més autonomia local amb les necessitats correctives de les desigualtats territorials. El territori de Catalunya, en aquest context de globalització,

s'enfronta indefectiblement amb tendències de canvi que impliquen un estirament i una intensificació de les activitats econòmiques, socials i polítiques que travessen les tradicionals fronteres administratives a escala nacional i continental.

En conjunt, els mapes polítics convencionals mostren una imatge massa nítida i jerarquitzada de les relacions entre la geografia i el poder polític, mitjançant la interrelació entre estrictes límits administratius i àrees cromàtiques ben delimitades. Aquesta cartografia se'ns fa absolutament incompreensible al principi del segle XXI, quan la centralització del poder polític –amb la consegüent sedimentació de la política en les estructures de govern– es transforma davant la progressiva territorialització de les identitats i de les voluntats polítiques.

Aquesta tensió entre la desterritorialització del poder i la territorialització de les voluntats, ha implicat la configuració de diferents *capas* de govern i projecte, tant en l'àmbit intern com mitjançant les estructures administratives i de les fronteres polítiques. Cal pensar en aquestes *capas* com a fulls de paper vegetal apilats els uns sobre els altres. A través de les parts no dibuixades del paper, d'una *capa*, es poden veure tota la resta de *capas* inferiors, i, darrere de totes les *capas*, es troba el fons. Totes les *capas* d'un territori comparteixen els mateixos principis, els mateixos canals i ofereixen la mateixa imatge final.

Els diferents nivells d'administració i la resta d'organitzacions econòmiques, socials i culturals amb responsabilitats concertades i compartides configurarien aquest sistema *multicapa* de desenvolupament estratègic territorial.

COORDINADOR D'ODECAT

▶ SALVADOR ESTAPÉ

Hiper-Catalunya

LA CREIXENT vocació estratègica de Catalunya comença a produir efectes significatius sobre el territori. Les noves realitats socials, els diferents fluxos migratoris, el desenvolupament de la societat de la informació i el coneixement i la construcció de les xarxes de gran velocitat dibuixen un nou país en un món que molt poc s'assembla al que estàvem acostumats.

Aquesta àmplia i variada base d'esdeveniments ens convida a desenvolupar tota una sèrie de reflexions, que haurien de permetre definir futures línies bàsiques de desenvolupament territorial i, a la vegada, abordar, des d'una voluntat d'innovació positiva de l'entorn, aquelles dinàmiques consolidades i aquelles encara latents o emergents.

En definitiva, el reconeixement que hi ha una altra manera d'acostar-se a la realitat de Catalunya, hiperterritorial i hiperconnectada, emprant noves interpretacions obertes a una possible interrelació entre l'existent i l'imaginable, que propiciï nous espais per a noves formes de vida en comú i noves estratègies per a nous escenaris de progrés.

DIRECTOR PLA CAT 21

Sinopsi

- ▶ La vocació estratègica de Catalunya comença a produir efectes.
- ▶ Les noves realitats ens han de dur a definir línies de desenvolupament.

Per saber-ne més

- ✓ Délégation à l'aménagement du territoire et à l'action régionale
<http://www.datar.gouv.fr>
- ✓ Nordregio
<http://www.nordregio.se>
- ✓ Regional Development Agencies
<http://www.rdauk.org>
- ✓ Oficina Federal per a la Construcció i la Planificació Regional
<http://www.bbr.bund.de>

Observatori de
DESENVOLUPAMENT ESTRATÈGIC
a Catalunya

espai VIRTUAL d'informació a
<<http://www.odecat.net>>

Generalitat
de Catalunya